GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ד, 2024
מספר השאלון: 22262
שם התלמיד/ה: _____

היסטוריה

שאלון 22262 (אקסטרניים, בית שני)

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וארבעים וחמש דקות.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה פרק אחד ובו ארבע שאלות.
יש לענות על שתי שאלות.
מן השאלות שתבחרו לענות עליהן, חובה לבחור לפחות שאלה אחת שיש בה מקור.
(2×50) – סך הכול – 100 נקודות.
שימו לב: תלמידים שאושר להם מבחן מותאם אינם חייבים לבחור בשאלה שיש בה מקור.
ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
ד. המלצה לחלוקת זמן: כ־40 דקות לכל שאלה.
יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

בית שני – מעם מקדש לעם הספר

ענו על שתיים מן השאלות 1–4 (לכל שאלה – 50 נקודות).
מן השאלות שתבחרו לענות עליהן, חובה לבחור לפחות שאלה אחת שיש בה מקור.

1. מקור – הממלכה החשמונאית

(50 נקודות)
(ראו בנספח: קטע 1, קטע 2)

א. לפניכם שני קטעי מקור העוסקים בכיבושי החשמונאים וביחסם כלפי האוכלוסייה הנוכרית שנכבשה.
קראו את שני הקטעים וענו על השאלות שאחריהם.
– על פי קטעי המקור, הציגו את ההבדל בין שני המנהיגים החשמונאים (שמעון והורקנוס), במדיניותם כלפי האוכלוסייה הנוכרית שנכבשה.
– על פי מה שלמדתם, מה הייתה המטרה המשותפת שהנחתה את שני המנהיגים החשמונאים במדיניותם?

(26 נקודות)

ב. בתקופת החשמונאים חלו שינויים בכמה תחומים.
בחרו באחד מן התחומים האלה:
– מעמד המנהיג וסמכויותיו
– היחס להלניזם
הציגו שתי דוגמאות המבטאות את השינוי בתחום שבחרתם, והסבירו מדוע שינוי זה עורר התנגדות מצד חלק מן החברה היהודית.

(24 נקודות)

2. מלכות הורדוס והמעבר לשלטון רומאי ישיר

(50 נקודות)
(ראו בנספח: לדברי ההיסטוריון גדליהו אלון, הורדוס)

א. לדברי ההיסטוריון גדליהו אלון, הורדוס "לא היה [...] לא 'מלך הגויים' ואף לא 'מלך היהודים' ולא 'מלך המשיח' אלא עריץ סתם".
הסבירו את הטענה של אלון. בססו טענה זו על שתי עובדות היסטוריות.
הציגו עובדה היסטורית אחת הסותרת את הטענה של אלון.

(28 נקודות)

ב. מה הייתה מדיניות השלטון הישיר של רומא? הציגו את מאפייניה ביהודה.

(22 נקודות)

3. "המרד הגדול" ותוצאותיו

(50 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

א. הציגו שני טיעונים של המתנגדים למרד הגדול, ושני טיעונים של התומכים ביציאה למרד.
(25 נקודות)

ב. מדוע הוביל חורבן בית המקדש למשבר עמוק בחברה היהודית? הביאו שלוש סיבות.
(25 נקודות)

4. מקור – מרד בר כוכבא

(50 נקודות)
(ראו בנספח: לפניכם קטע מתוך "ספר האגדה", המבוסס על התלמוד. הקטע עוסק בדמותו של בר כוכבא.)

א. לפניכם קטע מתוך "ספר האגדה", המבוסס על התלמוד. הקטע עוסק בדמותו של בר כוכבא.
– הסבירו מה אפשר ללמוד מן הקטע על דמותו של בר כוכבא, כפי שראו אותו בני הדור.
בססו את תשובתכם על שלוש דוגמאות מן הקטע.
– על פי מה שלמדתם, הציגו מאפיין של דמותו של בר כוכבא, שאינו בא לידי ביטוי בקטע.
(25 נקודות)

ב. הציגו את התוצאות של מרד בר כוכבא בתחום הכלכלי, בתחום הדמוגרפי ובתחום המדיני.
הסבירו את ההשפעה של שתיים מן התוצאות האלה על המשך הקיום היהודי בארץ־ישראל.
(25 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

נספח – המקורות

קטע 1

בימים ההם חנה שמעון על גֶּזֶר והקיף אותה במחנות [...] ויעלו אנשי העיר עם נשיהם וטפם [ילדיהם] על החומה, ויקרעו את בגדיהם ויצעקו בקול גדול ויבקשו משמעון לתת להם ימין*, ויאמרו: אל תעשה לנו כרשעתנו, כי אם כרחמיך. ויֵעָתר להם [הסכים לבקשתם] שמעון ולא נלחם עימם. ויגרש אותם מן העיר, ויטהר את הבתים אשר היו בהם פסילים, וכך בא אליה בזמרה ובברכה. [...] ויגרש ממנה כל טומאה ויושב בה אנשים העושים [מקיימים] את התורה, ויבצר אותה ויִבן לו בה בית.

- לתת להם ימין – ביטוי שפירושו לעשות שלום.

(מקבים א [תרגום: א' רפפורט], פרק יג, פסוקים 43–48, יד יצחק בן צבי, 2004, עמ' 304–306)

קטע 2

הורקנוס כבש גם את אֱדוֹרַיִם ואת מָרֵשָׁה, ערי אדום, והכריע את כל האֱדומים, והרשה להם להישאר בארץ אם יימולו [יעברו ברית מילה] ויאותו [יסכימו] לקיים את חוקי היהודים. והללו קיבלו על עצמם מאהבת ארץ אבותם גם את המילה וגם להשוות את שאר הליכות חייהם לאלו של היהודים. ומאותו זמן ואילך היו הללו יהודים.

(י' בן מתתיהו, קדמוניות היהודים [תרגום: א' שליט], כרך שלישי, ספר י"ג, 257–258, מוסד ביאליק, 1963, עמ' 97)

לדברי ההיסטוריון גדליהו אלון, הורדוס

"לא היה [...] לא 'מלך הגויים' ואף לא 'מלך היהודים' ולא 'מלך המשיח' אלא עריץ סתם".

(ג' אלון, מחקרים בתולדות ישראל, הקיבוץ המאוחד, תשכ"ז, עמ' 42)

לפניכם קטע מתוך "ספר האגדה", המבוסס על התלמוד. הקטע עוסק בדמותו של בר כוכבא.

ומה היה כוחו של בן כוזיבא?* היה מקבל אבני בלסטרא [אבני קלע] באחת מארכובותיו [באחת מן הברכיים שלו] וזורקן והורג בהן כמה נפשות. וכשראה אותו ר' עקיבא היה אומר: "דָּרַךְ כוכב מיעקב" – דרך כוזיבא מיעקב, זהו מלך המשיח. אמר לו ר' יוחנן בן תורתא: עקיבא, יעלו עשבים בלחייך ועדיין בן דוד [המשיח] אינו בא.

- בן כוזיבא הוא בר כוכבא.

(ח"נ ביאליק וי"ח רבניצקי, ספר האגדה, הוצאת דביר, תשכ"ב, עמ' קמ"ו–קמ"ז)

כל הבגרויות בהיסטוריה עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/history